

Divadelní soubor TYL
při kulturním zařízení KLUB s.r.o. Mnichovo Hradiště

Jan Drda

Dalskabáty, hříšná ves

aneb

Zapomenutý čert

komedie o osmi obrazech

Hra nastudována v divadelní sezoně 1982-83 u příležitosti
oslav 150. výročí ochotnického divadla v Mnichově Hradišti

a

v obnoveném nastudování připravena k oslavě
175. výročí ochotnického divadla ve městě.

Za finanční podpory města Mnichovo Hradiště.

Premiéra v pátek 16. května 2008

Režie v roce 1983 i v roce 2008:

Pavel Štěpán

V roce 2008 s přispěním Josefa Flanderky.

V roce 1983 odborná dramaturgická

a režijní spolupráce:

Scéna v roce 1983:

Kostýmy tehdy i nyní:

Jarmila Černíková-Drobná

Jindřich Kvapil - použita i v obnovené inscenaci

Nad'a Kvapilová

OSOBY A OBSAZENÍ

Mariána Plajznerová, vdova po hrobaři

1983 i 2008 *Nad'a Kvapilová*

Trepifajksl, později Mates, venkovský čert

1983 i 2008 *Josef Flanderka*

V roce 1984 na Národní přehlídce Jiráskův

Hronov odměněn za tuto roli Cenou za nejlepší herecký výkon.

Ignác Loula, nový farář v Dalskabátech

1983 i 2008 *Pavel Štěpán*

Alois Piškytle, kostelník

1983 i 2008 *Václav Cihlář*

Majdalena Pučálková, bohatá mlynářka

1983 i 2008 *Radka Smutná (Peterková)*

Ondřej Tyburec, kovář v Dalskabátech

1983 *Jindřich Kvapil*

2008 *Miroslav Smutný*

Dorotka, kovářova žena

1983 i 2008 *Věra Smolíková*

Honza Mračno, kovářský pomocník

1983 *František Rožďalovský*

2008 *Petr Rydval*

Mančinka, farská děvečka

1983 *Iva Mařanová alt. Iveta Flanderková*

2008 *Radka Smutná ml.*

Lupino, potulný komediant

1983 i 2008 *Jiří Žižka*

Kníže Belzebub, vládce pekel

1983 *Jaroslav Prchlík*

2008 *Rudolf Vízek*

Marbulius, jeho sekretář

1983 *Miroslav Nayperk*

2008 *Ladislav Hyka*

JUDr. Solfernus, pekelný prokurátor

1983 *Václav Vopat*

2008 *Eduard Havránek*

JUDr. Belfegor, pekelný guvernér

1983 *Miloslav Grindl*

2008 *Jiří Rampouch*

PhDr. a ThDr. Ichturel, šéf ústavu

pro experimentální psychologii v pekle

1983 i 2008 *Pavel Štěpán*

Služební čert

1983 *Lad. Hyka a Rud. Vízek*

2008 *Jaroslav Verner*

Zvuk: *Jan Soldán*

Světla: *Jiří Eis*

Text sleduje: *Eva Cihlářová*

Výroba scény a rekvizit (1983): *Josef Lang, truhlář, odborné učiliště LIAZ, čalouna LIAZ Loukov*

Výroba kostýmů (1983): *odborné učiliště Severka*

Představení řídil (1983): *Rudolf Vízek starší*

Představení řídí (2008): *František Rožďalovský*

Přestávka po pátém obraze.

V divadelní sezóně 1982-83 jsme k práci na této inscenaci přistupovali s respektem, protože s vědomím, že řada tehdejších starších diváků si ještě pamatovala na výtečné provedení v sezóně 1961-62 s výborným Karlem Klokánem a vynikající Alenou Vopatovou v hlavních rolích. A že tehdy velké oblíbenosti dosahovala televizní adaptace s Jaroslavem Moučkou a Jiřinou Bohdalovou. Dalskabáty se nám ale jako hra líbily a jako inscenace k oslavě 150. výročí ochotnického divadla ve městě se hodily.

Věděli jsme tehdy – a víme samozřejmě i teď – že v případě Dalskabátů jde o veselohru. Dokonce o veselohru vlastně pohádkovou, i když spíš pro dospělé. Ale byli a jsme přesvědčeni, že jde o text, který je nejen plný komediálních a milých situací a dialogů, ale také plný moudrosti, hluboké – protože pravdivé a prosté – filozofie, který je prostě chytrý.

Zaujala nás hlubší myšlenka. Příběh Trepifajksla-Matesa jsme přijali jako výpověď o tom, že jednoduché bytosti teprve práce a city lidskosti povyšují na roveň člověka. A že dobro vítězí nad zlem jen za určitých okolností, které člověk vědomě vytváří. I když i představitelé zla jsou tu – v Drdově hře – vlastně sympatičtí.

Soubor v podobě, v níž uvedl Dalskabáty v roce 1983, už prakticky neexistuje. Obnovené provedení se stejnými aktéry je činem samostatným a ojedinělým. Nahrazení byli v rolích jen ti, kteří už odešli do ochotnického nebe, a ve dvou případech představitelé vysloveně mladých jednajících osob – Mančinky a Honzy. A ti jsou členy už souboru nového, který jako Divadelní ochotnický soubor Tyl Mnichovo Hradiště v činnosti pokračuje.

Ochotnické divadlo v Mnichově Hradišti

je z hlediska svého vzniku prokazatelně datováno do roku 1833. Kronikářský doložený divadelní představení bylo v tom roce uvedeno 9. září. Uskutečnilo se na jednoduchém jevišti v místnosti domu U Rennerů, pozdějším č.p. 93 před zámkem. Hrála se komedie Loupežníci na Chlumu a byla zaznamenána i jména aktérů. V té době probíhalo na zámku setkání tří monarchů – rakouského císaře Františka I., ruského cara Mikuláše I. a pruského prince Bedřicha Viléma. K této příležitosti bylo také v zámeckém divadle uvedeno představení Štěpánkovy hry Čech a Němec, a to herci Stavovského divadla v Praze. Od toho roku již působil spolek ochotníků ve městě v podstatě nepřetržitě.

Fotografie z Dalskabátů jsou z inscenace r. 1983.

29. ledna 1880 už „vešel v život“ na základě úředně schválených stanov „Spolek divadelních ochotníků TYL v Mnichově Hradišti“.

Ale už od roku 1847 mělo prozíravostí a moudrostí řady generací radních ochotnické divadlo k dispozici divadelní sál s jevištěm, a to přímo na radnici.

2. prosince 1893 bylo oficiálně oznámeno na zastupitelstvu města dokončení stavby nové radnice. Stavba byla provedena nákladem 51 268,80 zlatých, a to včetně zařízení budovy. Avšak už 29. října 1893 bylo v novém radničním divadle uvedeno místními ochotníky představení Vrchlického komedie Noc na Karlštejně. A v roce 1894 uvedli zdejší ochotníci dokonce operu Prodaná nevěsta.

V roce 1900 tu byl na uvedení své hry Třetí zvonění přítomen její autor V.V.Štech. Provedení pak velmi chválil. V dalších letech hráli se zdejším souborem jako hosté členové Národního divadla – postupně to byli Jindřich Mošna, Hana Benoniová, Marie Hubnerová. V té době byl pak spolek zdejších ochotníků vyhodnocen Českým spolkem spisovatelů „Máj“ jako šestý nejlepší v českých zemích.

V roce 1913 začali ochotníci na ucelené řady svých představení prodávat předplatné – uváděli ročně až osm premiér!

Na oslavu vzniku Československa uvedli ochotníci už 10. listopadu 1918 drama Navždy.

V roce 1938 uváděli zdejší ochotníci Čapkovu Matku.

Po osvobození v roce 1945 měl ochotnický spolek ve městě 92 evidovaných aktivních členů.

V roce 1958 se ve městě slavilo 125. výročí a byli na jeho počest nastudováni a uvedeni Tylovi Kutnohorští havíři, a to už ve zcela rekonstruovaném, na tehdejší dobu velmi moderním a dobře vybaveném městském divadle.

V roce 1983 bylo ve městě slaveno 150. výročí a na jeho počest byly k závěru oslav uvedeny i Drdovy Dalskabáty – jejich premiéra byla v dubnu 1983. Krom toho byly uvedeny i inscenace her nastudovaných předtím, a to Velice podivuhodný příběh ctnostné ženy z Efezu (autor G. Figuerido) – premiéra v březnu 1982, Kočka ve vile (J. Poch) – premiéra v dubnu 1980 a hlavně Cesta Karla IV. do Francie a zpět (J. Šotola) – premiéra v květnu 1981.

J. Šotola: Cesta Karla IV. do Francie a zpět.

Hlavním představením byla Cesta Karla IV. V první den oslav 150. výročí 30. července 1983 se konal kostýmový průvod městem, který prošel centrem a dvanácti ulicemi okolo centra a končil v přírodním divadle. V průvodu šli všichni účinkující tohoto představení a navíc skupina historického šermu, která na několika zastávkách předvedla své umění, skupina mladých žen souboru výrazového tance s ukázkami historického tance, panoši, světlonoši, trubači a hlavně Karel IV. a francouzský Karel V. na koních, vedených panoši, a družina na historickém voze, taženém koňmi. Vše natáčela Československá televize Praha a přítomní novináři odhadli, že průvodu přihlíželo na tři tisíce diváků.

Večerní představení Cesty Karla IV. v přírodním divadle bylo zahájeno příchodem královských rodin a jejich doprovodu do areálu divadla, vladaři opět jeli na koních. V hledišti burácel potlesk půl-druhého tisíce diváků, kteří vstali a mnoho z nich mělo slzy v očích. Několika zavěšenými mikrofony ozvučené představení dopadlo skvěle a trvalo kvůli potleskům o dvacet minut déle.

N. V. Gogol: Revizor.

Období oslav 150. výročí se tak stalo obdobím největších úspěchů

zdejšího ochotnického divadla. S inscenací Dalskabátů pak zdejší soubor hostoval po celých Čechách, uvedl 33 repríz a na Národní divadelní přehlídce Jiráskův Hronov uvedl dvě velmi úspěšná soutěžní představení. Představitel hlavní role Trepifajksla alias Matesa Josef Flanderka obdržel na Hronově cenu za nejlepší herecký výkon přehlídky. Ke 150. výročí byla vydána v nákladu 2000 výtisků pamětní publikace, která měla 92 stran a 69 fotografií.

V době oslav 150. výročí hráli v provedení Dalskabátů ještě i Václav Vopat, Miloslav Grindl, Jindřich Kvapil, Miroslav Nayperk a Jaroslav Prchlík, napovídala Eva Grindlová, která byla i kronikářkou souboru.

Vašek Vopat by se býval letos dožil čtyřiaosmdesáti. Byl členem souboru od roku 1941, kdy se podílel na založení tehdejšího souboru mladých. Vytvořil na šedesát rolí, na deset inscenací vytvořil návrhy scény, šest her zpracoval jako režisér. Byl držitelem šestnácti diplomů a cen za herecký výkon z řady divadelních přehlídek. My současní na něj nezapomeneme jako na vynikajícího vodníka Ivana z Lucerny a vynikajícího hejtmana z Revizora. A také jako na výborného kamaráda.

Milda Grindl (pro většinu členů souboru přece jen pan Grindl) byl naším nejstarším hercem. Bylo by mu teď 94 let! Byl členem – jako Vašek Vopat – od roku 1941. Vytvořil na 40 rolí. Začínal v rolích milovníků a svůdců žen a končil jako sudí Bluma ve Veselých paničkách windsdorských. Jeho Braha z Lucerny či Altoum z Princezny T. jsou pro nás nezapomenutelní. Ale proslul také jako nesmírně obětavý dveřník v Cestě Karla IV. do Francie a zpět, kde měl z ovládání lanka oponek prsty na rukách pořezané do krve.

Jindra Kvapil, kterému by letos bylo 61, působil v souboru od svých patnácti let. Proslul ale zejména jako mimořádně nadaný scénograf. Scénografii na lidové konzervatoři vystudoval a za autorství řady návrhů a realizací scén obdržel na přehlídkách celkem 14 diplomů a cen. Ale jako herec byl také aktivní, i když to pro něj nebylo snadné. Ale vypracoval se i v této disciplíně tak, že právě v Dalskabátech dostal v roce 1984 Čestné uznání za roli Kováře, a to na krajské divadelní přehlídce v Nymburce. Hereckých rolí zahrál celkem jedenáct.

Mirek Nayperk byl úkaz, a to přímo neuvěřitelný. Snad nikdy v životě nebyl návštěvníkem divadel. Letos by mu bylo 69 a zemřel před čtrnácti lety – tedy jako pětapadesátiletý. Byl neodolatelný vypravěč – zejména anekdot. V divadle s námi začal působit teprve ve svých čtyřiatřiceti a první roli s velmi malou sebedůvěrou vzal až v osmatřiceti. Ale – byl

obdarován „shůry“. Všechny jeho role byly k nevíře skvěle provedené – i když on asi ani dobře nevěděl proč. Každý režisér ho nejdřív musel naučit gesta, každý pohyb, každou intonaci – ale pak to bylo! Jeho Hospodský z Honorace z pastoušky – nad ním autor Švandrlík žasl. Jeho kaplan Jakub z Cesty Karla IV. byl neokázale moudrý, stejně skvělý byl jako Marbulius v Dalskabátech či jako policajt z Revizora. Ale jeho role vojáka a improvizátora ve Velice podivuhodném příběhu ctnostné ženy z Efezu byla neodolatelná a nikým opravdu nenapodobitelná.

A paní Grindlová, pro mnohé – když o ní s úctou a přátelskou láskou mluvili – Evička. Byla kronikářkou souboru, dlouho jako organizační vedoucí – a především skvělou nápovědou. V ochotnickém divadle působila se svým manželem od roku 1941 a ve svém životě si zahrála jen čtyři role, Ale jako babička v Jiráskově Lucerně byla v době, kdy jí bylo už osmašedesát, skvělá. Bylo by jí teď už 87 let!

Jaroslav Prchlík, kterému je osmasedmdesát, vytvořil v Dalskabátech v roce 1983 roli pekelného knížete Belzebuba. Už ho zlobí zdraví a hlavně paměť, a tak si už s námi letos svou roli zopakovat netroufl. Ale byl v našem souboru od roku 1954 a aktivně hrál do roku 1993. Vytvořil 23 divadelních postav a všechny výborně. Nejvýznamnější byly asi titulní role ve Stilmonském starostovi, Hracha v komedii Kočka ve vile a zejména pak titulní role ve hře Cesta Karla IV. do Francie a zpět. Byl také určitou dobu vedoucím souboru.

A nakonec – paní Alena Vopatová! Jako za svobodna Sittová začala působit ve zdejší ochotnickém divadle už v roce 1933, ve svých dětských osmi letech. Postaral se o to její otec Karel Sitta, který ve zdejším souboru působil od roku 1906! Paní Vopatová je tedy bezesporu největší pamětnicí souboru Tyl Mnichovo Hradiště. První nedětskou roli sehrála v roce 1941, tedy ve svých šestnácti letech, a to Koru v Modrém démantu M. Rossnera. Byla pak Annou Rakouskou v Zeyerově hře, Dorotkou ve Strakonickém dudákovi, Haničkou v Lucerně, Rozárou v Maryše, Vassou Železnovovou... A Plajznerkou v Dalskabátech v roce 1960! Vytvořila přes 40 rolí! S námi si ještě s chutí zahrála ve třech hrách, naposledy v roce 1985 v Nezvalově Atlantidě. Byla v době své největší aktivity nejvýznamnější herečkou zdejšího souboru. A také herečkou nejlepší. A její Plajznerka byla prostě roce 1960 skvělá.

V roce letošního výročí se paní Alena Vopatová dožívá věku 83 let !

Srdečně jí blahopřejeme !

A. Jirásek: Lucerna.

Přejeme do dalších let mnoho dobrého divadelního ochotnickému dění ve městě. Přínejmenším, aby i dvousté výročí zastihlo soubor TYL uprostřed aktivity, a to za stále trvající podpory města a jeho obyvatel.